

5. helluntain jälkeinen viikko, keskiviikko

Päivän epistola

(Room. 15: 7 – 16)

”Veljet, hyväksykää toinen toisenne, niin kuin Kristuskin on hyväksynyt omikseen teidät, Jumalan kunniaksi. Tarkoitan tätä: Kristus on tullut palvelemaan juutalaisia. Hän on tullut vahvistamaan isille annetut lupaukset osoittaakseen, että Jumala pysyy sanassaan. Hän on tullut myös, jotta muut kansat saisivat ylistää Jumalaa hänen laupeudestaan, niin kuin on kirjoitettu: - Siksi ylistän sinua kansojen keskellä, laulan kiitosta sinun nimellesi. Ja edelleen: - Riemuitkaa, kansat, yhdessä hänen kansansa kanssa. Ja vielä: - Kiittäkää Herraa, kaikki kansat! Ylistäkää häntä, kansakunnat! Jesaja taas sanoo: - Iisain juuresta nousee verso, joka kohoaa kansojen hallitsijaksi. Häneen kansat panevat toivonsa. Toivon Jumala täyttävä ilolla ja rauhalla teidät, jotka uskotte, niin että teillä Pyhän Hengen voimasta olisi runsas toivo. Olen toki varma, veljeni, siitä että teillä jo on runsaasti hyvää tahtoa ja kaikkea tietoa ja että pystytte itsekin neuvomaan toisianne. Silti olen kirjoittanut teille paikoitellen rohkeastikin muistuttaakseni teitä eräistä asioista. Olen tehnyt näin, koska Jumala on armossaan kutsunut minut Kristuksen Jeesuksen palvelijaksi kansojen keskuuteen, toimittamaan Jumalan evankeliumin pyhää pappispalvelua, jotta maailman kansoista tulisi Jumalalle mieluinen, Pyhän Hengen pyhittävä uhri. Kristuksen Jeesuksen kunniaksi kerron siitä, mitä olen saanut aikaan palvellessani Jumalaa.”

Kristuksen esikuvan mukaisesti Paavali vetoaa kristittyjen ykseyteen. Se toteutuu rakastamalla lähimmäisiä Kristuksen käskyn mukaan (Joh. 13: 34). Kristuksen pelastavan toiminnan taustalla on toimiminen ”Jumalan kunniaksi”.

”Kristus on tullut palvelemaan juutalaisia” on alkuperäisessä muodossa ”ympärileikattuja”. Jeesuksen oli oltava juutalainen ja palveltava juutalaisia, jotta toteutuisi ”isille annetut lupaukset”. Paavali ymmärtää, että nämä isille annetut lupaukset koskevat myös muita kansoja. Tässä Paavali näkee ykseyden toteutuvan seurakunnissa, vaikka niiden jäsenillä olisi erilainen kansallinen tausta. Kristus tuli, ”jotta muut kansat saisivat ylistää Jumalaa hänen laupeudestaan”. Tätä Paavali perustelee lainauksilla Vanhasta testamentista. ”Siksi ylistän sinua kansojen keskellä” (Ps. 18: 50, 2. Sam. 22: 50). Edelleen lainaukset ovat Toorasta (5. Moos. 32: 43), Psalmeista (118: 1) ja profeetta Jesajalta (11: 1, 10). Nämä Vanhan testamenti kohdat korostavat edeltäkäsien juutalaisten ja pakanoiden yhteyttä Kristuksessa.

Kreikan kielessä sana sana pakana ja kansa ovat sama sana. Nykyinen suomennos käyttää jakeissa 11 ja 12 sanaa kansat, vanhemmissa suomennoksissa käytetään sanaa pakanat. Tämän kohdan käännöksissä eri kielille on käytetty molempia mahdollisuuksia, myös niin, että sanan toistuessa tekstissä kaksi kertaa, niin toisessa kohdassa on käytetty sanaa pakana ja toisessa kohdassa sanaa kansa.

”Toivon Jumala täyttäköön teidät ilolla ja rauhalla” on lopullinen siunaus. Se päättää kehotukset ja tuo esille keskeiset ajatukset äsken lainatuista Vanhan testamentin kohdista. Nämä ovat opillisia asioita: toivo, ilo ja rauha. Toivon Jumala on sekä kristittyjen että juutalaisten Jumala, jolta tulee ilo ja rauha. Ilo tulee pelastuksen mahdollisuudesta ja rauha merkitsee sitä, ettei mikään estä ihmisen ja Jumalan kohtaamista. Sanat on osoitettu tulevaisuuteen, lopun aikaan.

Vaikka Paavali onkin edellä kehottanut Rooman kristittyjä yhteyteen, hän kertoo tietävänsä, ”että teillä jo on runsaasti hyvää tahtoa ja kaikkea tietoa”. Paavali pyytää anteeksi kirjoittamistaan roomalaisille, sillä hän ei ollut Rooman seurakunnan perustaja. Paavali kuitenkin katsoo sen velvollisuudekseen, sillä ”Jumala on armossaan kutsunut minut Kristuksen Jeesuksen palvelijaksi kansojen keskuuteen”, siis pakanain apostoliksi.

Paavali kuvailee omaa toimintaansa: ”toimittamaan Jumalan evankeliumin pyhää pappispalvelua”. Termi on liturginen, se viittaa jumalanpalveluksen toimittamiseen. Hänen tehtävänsä pakanoiden apostolina on samankaltainen kuin papilla Jerusalemin temppelissä. Kristityn elämän tulisi olla Jumalan palvelemista. Silloin evankeliumin levittäjän toimintaa voi verrata jumalanpalveluksen toimittajan tehtävään. Paavali ilmaisee, että Jumalan sanan julistaminen on liturgista toimintaa, jumalanpalveluksen toimittamista. Kleemens Roomalainen kirjoittaessaan Vanhan testamentin profeetoista toteaa: ”Jumalan armon palvelusviran toimittajat ovat Pyhän Hengen vaikutuksesta puhuneet kääntymyksestä” (Kleemensin kirje korinttolaisille 8: 1). Hänen mukaansa profeetat siis ”toimittivat” palvelusta. Myös Uuden testamentin apostolit ja profeetat toimittavat palvelusta julistaessaan Jumalan sanaa.

Kaiken päämääränä on olla yhtä Jumalan kanssa. Paavali näkee sen, että hän tuo julistuksensa kautta ”maailman kansat” Jumalan yhteyteen, uhrina. Uhratessa tuodaan jotain Jumalalle. Paavalin uhri ovat ne, jotka ottavat vastaan ilosanoman.

Päivän evankeliumi

(Matt. 12: 38 – 45)

”Siihen aikaan muutamat lainopettajat ja fariseukset sanoivat Jeesukselle: ”Opettaja, anna tässä meidän nähtemme merkki!” Mutta Jeesus vastasi heille: ”Tämä paha ja uskoton sukupolvi vaatii merkkiä, mutta ainoa merkki, joka sille annetaan, on Joonan merkki. Niin kuin profeetta Joona oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä. Niniven asukkaat nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettavat sille tuomion. He kääntyivät, kun Joona saarnasi heille, ja tässä teillä on enemmän kuin Joona! Etelän kuningatar herää tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettaa sille tuomion. Hän tuli maan ääristä saakka kuulemaan Salomon viisautta, ja tässä teillä on enemmän kuin Salomo! ”Kun saastainen henki lähtee ulos ihmisestä, se harhailee autioilla seuduilla ja etsii lepopaikkaa, mutta ei löydä. Silloin se päättää: ”Minä palaan kotiini, josta lähdin. Kun se sitten tulee ja löytää huoneensa tyhjillään, lakaistuna ja hyvässä järjestyksessä, silloin se hakee seitsemän vielä pahempaa henkeä, ja ne tulevat sisään ja asettuvat sinne asumaan. Näin sen ihmisen tila on lopussa pahempi kuin alussa. Samoin käy tämän pahan sukupolven.”

Fariseukset eivät pahuutensa takia kyenneet näkemään Jeesuksen toimintaa todistuksena Hänen messiaanisuudestaan. Nyt he pyytävät jotain merkkiä, ihmettä. He saisivat vielä merkin, jos he vain uskoisivat siihen. Lopullinen merkki on Kristuksen kärsimys ja ylösnousemus.

Kertomus Joonan merkistä löytyy hyvin lyhyessä muodossa Markukselta (Mark. 8: 11 – 12) ja vähän laajempaan Luukkaalta (Luuk. 11: 29 – 32). Matteus on yhdistänyt Markuksen alkuperäiseen esitykseen ns. Q -lähdettä sekä ottanut siihen Markuksen mallin ylösnousemuksesta (Mark. 16: 1 – 4). Hän on myös yhdistänyt tähän lainauksen profeetta Joonalta (2: 1).

Teksti kokonaisuudessaan on opetusta. Mitään erityisiä merkkejä ei pidä etsiä. Joonaan kohtalo on esikuva Jeesuksen ylösnousemuksesta. Teksti korostaa saarnan ja katumuksen merkitystä. Pakanat (Niniven asukkaat) ovat valmiita vastaanottamaan Jumalan sanan juutalaisten ollessa kyvyttömiä siihen. Jumalan sanaa tulee etsiä. Naiset voivat olla siinä viisaita (viisaampia kuin Salomo). Jeesus on suurempi kuin aikaisemmat profeetat tai viisaat miehet.

Jeesuksen suorittamista voimallisista teoista käytetään Johanneksen evankeliumissa myös sanaa ”merkki”. Tässä yhteydessä kysyjät haluavat jotain loistavaa merkkiä, joka vahvistaisi Jeesuksen auktoriteetin. Ensin Jeesus puhuu ”pahasta ja uskottomasta sukupolvesta”. Tällä tarkoitetaan niitä ihmisiä, jotka eivät vastaanota Jeesuksen opetusta.

”Uskon sukupolvi” on ajatukseltaan oikea suomennos. Vanhemmat suomennokset käyttävät sanoja ”huorintekijä” ja ”avionrikkoja”. Näitä sanoja käytettiin sen takia, että Vanhassa testamentissa Jumalan ja Israelin kansan suhdetta verrattiin avioliittoon. Sen rikkoja on luopio tai luopunut, siis uskon. Erikielisissä käännöksissä on käytetty sekä sanaa uskon että sanaa avionrikkoja, viimeksi mainittua enemmän. Israelin kansan luopumisesta kertovat esimerkiksi profeetta Jeremia (Jer. 2) ja profeetta Hoosea (Hoos. 2: 2 – 13).

Jeesus vastaa, että ainoa annettava merkki on Joonaan merkki. Tässä yhteydessä se tarkoittaa kahta asiaa. Ensiksi se viittaa Joonaan olemiseen kalan vatsassa (Joona 2: 1). Toiseksi se viittaa hänen saarnatoimintaansa. Varhainen kirkko näki, että Jeesuksen olo haudassa tapahtui kolmen päivän aikana (emme puhu kolmesta kahdenkymmenenneljän tunnin jaksosta), Hänet haudattiin sapatin valmistuspäivänä (perjantai), sapatin (lauantai) Hän lepäsi haudassa, ja kun naiset tulivat viikon ensimmäisenä päivänä (sunnuntai) haudalle ani varhain, hauta oli tyhjä.

Joonaan saarna oli menestys: ”Sen kuultuaan Niiniven asukkaat uskoivat Jumalaan.” (Joona 3: 5) Matteus puhuu Jeesuksesta sanoen: ”tässä teillä on enemmän kuin Joona!” ”Niiniven asukkaat nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja langettavat sille tuomion.” ”Tämä sukupolvi” oli ilman uskoa. Niiniveläiset uskoivat. ”Tämä sukupolvi” näki Jeesuksen voimateot ja kuuli todistettavan Hänen ylösnousemuksestaan. Se on enemmän kuin mitä Joona teki Niinivessä. Näin vähemmän opetetut uskovat ja ”tämä sukupolvi” ei usko, vaikka se sai opetusta enemmän. Sen takia vähemmän opetusta saaneiden usko tuomitsee enemmän opetusta saaneiden epäuskon.

”Etelän kuningatar” tarkoittaa Saban kuningatarta. Hänet mainitaan ensimmäisessä Kuningasten kirjassa (10: 1 – 13). Vanhassa testamentissa hänet kuvataan etsimässä Salomonin viisautta, nyt tässä kertomuksessa hän etsii Kristuksen viisautta. Häinkin tulee olemaan yhdessä niiniveläisten kanssa tuomitsemassa ”tätä sukupolvea”.

Jeesus karkoitti toimintansa aikana myös pahoja henkiä ihmisistä. Tekstimme loppuosassa Hän kertoo, mitä ihmiselle voi käydä. Ihmisen parantuminen pahan hengen vallasta voi olla väliaikainen. Jos ihminen ei täytä sitä tyhjiyyttä itsessään, mikä syntyy pahan hengen poistuessa hänestä, pahalla hengellä on mahdollisuus palata takaisin. Se voi tapahtua pahempaan, kuin alkuperäinen tila oli. Sen takia parannetun on täytettävä itsensä uskolla, toivolla, rakkaudella, uudella elämällä.

Kasteen sakramentin yhteydessä on vannotettu pahaa olemaan poissa kastetusta. Kaste puhdistaa synnistä, mitätöi eron Jumalasta. Mutta kasteen vastaanottamisen jälkeen kastetun tulee toimia.

Hänen on täytettävä itsensä kristillisellä elämällä, annettava Kristuksen ja Pyhän Hengen vaikuttaa. Ihminen kuitenkin tekee virheitä. Silloin paholainen koettaa asettua asumaan ihmiseen. Kastetta ei uusita. Mutta meillä on mahdollisuus saada syntimme anteeksi, uudelleen puhdistaa sielumme. Tämä tapahtuu katumuksen sakramentissa. Silloin olemme uudelleen Jumalan yhteydessä, eikä paha henki löydä meissä tilaa itselleen.

”Saastainen henki” ”harhailee autioilla seuduilla”. Puhuessaan Moosekselle suuren sovituspäivän vietosta Jumala määrää: ”se pukki, jonka arpa määrää Asaselille, jätettäköön seisomaan elävänä Herran eteen. Sovitettavat synnit pantakoon sen kannettaviksi. Sitten se ajettakoon Asaselin luo autiomaahan.” Asasel on demoni, joka on erämaassa. Israelilaisten synnit vietiin hänelle. Varhaisen kirkon aikana ajateltiin, että demonien, pahojen henkien asuinpaikka, on erämaa (vrt. 3. Moos. 16: 10; Jes. 13: 21 – 22; 34: 14). Saastaisen hengen koti tarkoittaa tässä yhteydessä ihmistä.

Israelilaisten päästyä vapaiksi Egyptin orjuudesta he eivät katuneet väärää elämäntapaansa. Tämän takia saastainen henki sai asunnon heidän sydämiinsä (5. Moos. 31: 20; Ps. 106: 34 – 39). Kristityn on annettava Pyhän Hengen asettua sydämeensä, niin silloin paha henki ei löydä siinä asuinsijaa.